

Atvinnuvegaráðuneytið
b.t. skrifstofu landgæða og dýraheilsu

Sent með tölvupósti
Reykjavík, 1. september 2026

Efni: Umsögn um drög að reglugerð um áburðarvörur, nr. S-111/2026

Samtök fyrirtækja í landbúnaði (hér eftir „SAFL“ eða „**samtökin**“) hafa tekið til umsagnar drög að reglugerð um áburðarvörur, mál nr. S-111/2026, sem birt var í samráðsgátt stjórnvalda þann 30. júní sl.

SAFL leggja áherslu á að reglur um áburðarvörur verði skýrar og byggðar á áhættumati. Kröfur þurfa að vera hlutlægar, fyrirsjáanlegar og ekki íþyngjandi umfram það sem nauðsynlegt er, sérstaklega þegar litið er til smæðar markaðarins þar sem rannsóknarkostnaður, skráning og tafir geta haft bein áhrif á verð, birgjaaval og afhendingaröryggi.

Að mati samtakanna er um að ræða regluverk sem gengur lengra en þörf krefur, skapar ófyrirséðan kostnað og veitir Matvælastofnun (hér eftir „**MAST**“) of opnar valdheimildir. Samtökin leggja því til að drögin verði endurskoðuð.

Helstu tillögur að breytingum

- Skýr aðgreining CE-merktra vara, vara sem njóta gagnkvæmrar viðurkenningar og innlendra vara án CE-merkis.
- Tíu ára rekjanleiki í stað fimm ára og viðurkenning gagna.
- Engin skylda til einnar tiltekinnar einkavottunar, svo sem EBC, ef jafngild gögn liggja fyrir.
- Viðurkenning allra sannprófaðra vinnsluleiða ESB fyrir meltu og annarra jafngildra aðferða.
- Skriflegar, rökstuddar og meðalhófsbundnar heimildir MAST.
- Áhættutengt eftirlit, birt gjaldskrá og minnst 12 mánaða aðlögunarfrestur.

Markaðsaðgangur og fyrirfram skráning (1. og 6. gr.)

Reglugerð (ESB) 2019/1009 gildir um CE-merktar ESB-áburðarvörur en landsreglur geta gilt um vörur án CE-merkis. Vörur sem eru löglega markaðssettar í öðru EES-ríki njóta þó málsmeðferðar samkvæmt reglugerð (ESB) 2019/515 um gagnkvæma viðurkenningu. Mat skal vera einstaklingsbundið og aðeins má krefjast nauðsynlegra gagna. Takmörkun markaðsaðgangs þarf að vera rökstudd, vísindalega studd og hófleg.

Orðalag 1. gr. um vörur sem séu „samþykktar“ og krafa 6. gr. um skráningu allra vara áður en kynning, dreifing eða sala hefst er óskýrt. Ekki kemur fram hvort skráning vöru sem nýtur gagnkvæmrar viðurkenningar sé einföld tilkynning eða efnislegt samþykki. Sé um tilkynningu

að ræða þarf að taka það skýrt fram og tryggja að skráning tefji ekki markaðssetningu. Sé um efnislegt mat að ræða verða gagnaheimildir, afgreiðslufrestir og skilyrði fyrir takmörkun markaðsaðgangs að vera skýr og samræmast reglugerð (ESB) 2019/515. Heimild MAST til að krefjast „vottunar á virkni“ og „annarra nauðsynlegra viðbótarupplýsinga“ er einnig óljós og opin.

SAFL leggja til þrjár skýrar leiðir til markaðssetningar:

- a) CE-merktar áburðarvörur,
- b) vörur sem njóta gagnkvæmrar viðurkenningar og
- c) innlendar áburðarvörur án CE-merkis.

Þá leggja samtökin til að fyrirbyggjandi skýrslur og vottorð faggiltra EES-aðila verði viðurkennd og sala stöðvist ekki nema skjalfest áhætta sé fyrir hendi.

Rekjanleiki (12. gr.)

Samkvæmt drögunum er krafist ítarlegra gagna um birgja og viðtakendur, magn sem þurrefni og tíu ára varðveislu. Til samanburðar miðar reglugerð (ESB) 2019/1009 við að rekstraraðilar geti auðkennt afhendingaraðila og móttakanda í fimm ár.

SAFL leggja til sama fimm ára tímabil um rekjanleika, eitt skref aftur og eitt skref fram, milli rekstraraðila. Ekki verði krafist skráningar endanotenda eða umreiknings í þurrefni nema sérstök áhætta réttlæti það.

Kadmíum (10. gr.)

Í drögunum þarf yfirlýsing fyrir ólífrænan fosfóráburð að staðfesta minna en 50 mg kadmíum á kg fosförs, jafngildi 22 mg/kg P_2O_5 . Viðmiðið í reglugerð (ESB) 2019/1009 fyrir fosfatáburð með að minnsta kosti 5% P_2O_5 er 60 mg/kg P_2O_5 .

Við setningu reglugerðar nr. 543/2024 um áburðarvörur, sem innleiddi reglugerð (ESB) 2019/1009, gagnrýndu SAFL strangari kröfur um magn kadmíums en tíðkast á innri markaðinum og gæti slíkt leitt til ófyrirsjáanleika í rekstri. Íslensk stjórnvöld veittu því tímabundnar undanþágur frá viðmiðinu til að tryggja framboð á áburði. SAFL gagnrýna að fyrirbyggjandi drög gangi efnislega lengra og ítreka að slík framsetning getur haft áhrif á mögulegt birgjaaval innlendra fyrirtækja, verð og afhendingaröryggi. Ekki er rökstutt hvers vegna þessi mikli munur er á viðmiðum héraðs og erlendis. SAFL leggja til að viðmiðin verði samræmd.

Meltunarleifar og lífkol (23. gr.)

Fyrir meltunarleifar er aðeins tilgreind tveggja þrepa leið með hitakæru niðurbroti og loftháðri gerilsneyðingu. Reglugerð (ESB) 2019/1009 viðurkennir fleiri sannprófaðar samsetningar hitastigs, dvalartíma, gerilsneyðingar og moltunar.

SAFL leggja til að allar þær leiðir og aðrar sannanlega jafngildar aðferðir verði heimilar.

Drögin skylda lífkolaframleiðendur til skráningar hjá EBC. Reglugerð (ESB) 2021/2088 setur hlutlægar kröfur um hráefni, vinnslu, gæði og mengunarefni en gerir EBC ekki að skilyrði. EBC geti verið ein sönnunarleið, en jafngild faggilt vottun eða prófunargögn verði samþykkt. Bindandi kröfur mega ekki ráðast af breytilegum reglum eins einkaaðila.

Innra eftirlit og rannsóknir (7., 9. og 29. gr.)

Innra eftirlit er lagt á alla skráningarskylda aðila án nærrar aðgreiningar eftir hlutverki, stærð og áhættu. Framleiðendum og pökkunaraðilum er einnig gert að hafa samning við rannsóknarstofu óháð raunverulegri prófunarþörf, auk þess sem skila skal prófniðurstöðum fyrir ammóníumnítrat fimm dögum fyrir markaðssetningu eða innflutning.

SAFL leggja til einfaldað kerfi fyrir innflytjendur og dreifendur sem breyta ekki vöru, áhættutengda sýnatöku og prófanir án skyldu um rannsóknarsamning. Skýrt verði hvort fimm daga tilkynning sé móttökutilkynning eða leyfi og hvaða atvik stöðvi sölu.

Umfang og kostnaður

Drögunum fylgir ekki mat á fjölda fyrirtækja og vara, rannsóknargetu, aðlögun upplýsingakerfa eða áhrifum á verð og framboð. Lög um eftirlit með fóðri, áburði og sáðvöru nr. 22/1994 gera ráð fyrir að við gjaldtöku og eftirlit sé tekið tillit til áhættu, umfangs, smáframleiðslu og landfræðilegra aðstæðna.

Í því ljósi telja SAFL mikilvægt að meta sérstaklega eftirfarandi:

- a) skráningar- og eftirlitsgjöld, gagnaöflun, þýðingar og breyttar merkingar
- b) sýnatökur, rannsóknir og tvíverknað þegar gild EES-gögn liggja fyrir
- c) innra eftirlit og rekjanleikakerfi

Óljóst orðalag og valdheimildir

Hugtök á borð við „sýnileg og skráningarhæf áhrif“, „viðeigandi skjöl“, „samþykktar aðferðir“, lykt „umfram það sem vænta má“ og „nægjanlega“ niðurbrotin efni eru ekki mælanleg. Sama á við um heimildir Matvælastofnunar til að ákveða flokkun, krefjast viðbótargagna og banna upplýsingar þegar „vafi kann að leika“ á virkni. Þar sem brot geta varðað viðurlögum er nauðsynlegt að skyldur og viðmið séu skýr í reglugerðinni eða viðaukunum, ekki aðeins í leiðbeiningum stofnunarinnar.

Niðurlag

Samtökin telja að drögin feli í sér mikilvæga uppfærslu en að þau gangi á nokkrum afmörkuðum sviðum lengra en þörf krefur, án fullnægjandi skýringa á nauðsyn, kostnaði eða áhrifum. Mest vegur tíu ára rekjanleiki, skyldubundin EBC-skráning, þrengri vinnsluleið fyrir meltu, óafmörkuð fyrirfram skráning og matskenndar valdheimildir. Þar bætist við að

gildistaka er fyrirhuguð án aðlögunarfrests. Með skýrri aðgreiningu markaðsleiða, áhættutengdu eftirliti, viðurkenningu jafngildra gagna og raunhæfri aðlögun er unnt að ná öryggismarkmiðum með minni kostnaði og meiri réttarvissu.

Samtökin lýsa sig reiðubúin til áframhaldandi samtals og samráðs við matvælaráðuneytið við lokafrágang reglugerðarinnar.

Virðingarfyllst,

f.h. Samtaka fyrirtækja í landbúnaði

Margrét Gísladóttir
framkvæmdastjóri